

USTAWA
z dnia 31 stycznia 1989 r.

o opłacie skarbowej

Rozdział 1
Przedmiot opłaty skarbowej

Art. 1.

1. Opłacie skarbowej podlegają:

1) w postępowaniu w sprawach indywidualnych z zakresu administracji państwowej:

- a) podania (żądania, odwołania, zażalenia) i załączniki do podań,
- b) czynności urzędowe podejmowane na podstawie zgłoszenia lub na wniosek zainteresowanego,
- c) zaświadczenia wydawane na wniosek zainteresowanego,
- d) zezwolenia wydawane na wniosek zainteresowanego;

2) następujące czynności cywilnoprawne:

- a) umowy sprzedaży oraz zamiany rzeczy i praw majątkowych,
- b) umowy dzierżawy i poddzierżawy oraz najmu i podnajmu,
- c) umowy pożyczki,
- d) umowy komisu,
- e) umowy spółki,
- f) umowy poręczenia,
- g) umowy darowizny - w części dotyczącej przejęcia przez obdarowanego długów i ciężarów albo zobowiązań na rzecz zbywcy lub osób trzecich,
- h) umowy dożywocia oraz odpłatnego ustanowienia renty,
- i) umowy o dział spadku oraz o zniesienie współwłasności - w części dotyczącej spłat lub dopłat,
- j) umowy majątkowe małżeńskie,
- k) ustanowienie hipoteki oraz odpłatnego użytkowania;

3) następujące dokumenty:

- a) stwierdzające ustanowienie pełnomocnika oraz ich odpisy,
- b) weksle,
- c) dokumenty przewozowe;

Opracowano na podstawie: Dz.U. z 1989 r. Nr 4, poz. 23, Nr 74, poz. 443; z 1992 r. Nr 21, poz. 86; z 1993 r. Nr 11, poz. 50; z 1995 r. Nr 86, poz. 433; z 1997 r. Nr 117, poz. 751, Nr 137, poz. 926.

- 4) orzeczenia sądów, w tym również polubownych, oraz ugody zawarte przed tymi sądami, jeżeli wywołują one takie same skutki prawne jak czynności cywilnoprawne wymienione w pkt 2.
2. Opłacie skarbowej podlegają również zmiany umów wymienionych w ust. 1 pkt 2, jeżeli powodują one podwyższenie podstawy obliczenia tej opłaty.
3. Czynności cywilnoprawne, o których mowa w ust. 1 pkt 2 oraz w ust. 2, podlegają opłacie skarbowej, z zastrzeżeniem ust. 4, jeżeli dotyczą rzeczy znajdujących się w Polsce lub praw majątkowych podlegających wykonaniu w Polsce.
4. Umowy sprzedaży oraz zamiany podlegają opłacie skarbowej również w wypadku, gdy rzecz znajduje się za granicą lub prawo majątkowe podlega wykonaniu za granicą, jeżeli nabywca ma miejsce zamieszkania lub siedzibę w Polsce i nabycie następuje w Polsce.
5. W razie wykonywania przez przedsiębiorstwa państwowe i inne państwowe jednostki organizacyjne, organizacje zawodowe, spółdzielcze oraz inne organizacje społeczne funkcji z zakresu administracji państwowej, opłacie skarbowej podlegają składane do tych jednostek podania i załączniki do podań oraz wydawane przez nie zaświadczenia i zezwolenia.

Art. 2.

Nie podlegają opłacie skarbowej podania i załączniki do podań, czynności urzędowe, zaświadczenia oraz zezwolenia, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów podlegają innym opłatom na rzecz państwa lub są od tych opłat zwolnione.

Art. 3.

1. Nie podlegają opłacie skarbowej:
 - 1) podania i załączniki do podań, czynności urzędowe, zaświadczenia, zezwolenia, czynności cywilnoprawne, pełnomocnictwa oraz ich odpisy w sprawach:
 - a) alimentacyjnych, opieki, kurateli i przysposobienia,
 - b) ubezpieczenia społecznego, zaopatrzenia emerytalnego i rentowego, opieki społecznej, ulg określonych w przepisach szczególnych dla żołnierzy niezawodowych i osób spełniających zastępczo obowiązek służby wojskowej oraz ich rodzin, a także uprawnień i ulg dla inwalidów i osób objętych przepisami o szczególnych uprawnieniach dla kombatanów,
 - c) wyborów do Sejmu, Senatu i rad narodowych oraz referendum,
 - d) powszechnego obowiązku obrony,
 - e) zatrudnienia, świadczeń socjalnych i wynagrodzeń za pracę,
 - f) nauki, szkolnictwa i oświaty pozaszkolnej oraz zdrowia,
 - g) załatwianych na podstawie przepisów o wywłaszczaniu nieruchomości,
 - h) sprzedaży nieruchomości na cele uzasadniające jej wywłaszczenie,
 - i) sprzedaży nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego w wykonaniu realizowanego przez Skarb Państwa prawa pierwokupu lub prawa wykupu,

- j) sprzedaży lub zamiany nieruchomości albo prawa wieczystego użytkowania na podstawie przepisów o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz przepisów o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości,
 - k) sprzedaży rzeczy w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym;
- 2) podania i załączniki do podań, czynności urzędowe, zaświadczenia oraz zezwolenia w sprawach budownictwa mieszkaniowego;
 - 3) podania i załączniki do podań oraz wydawane na skutek tych podań zaświadczenia niezbędne do uzasadnienia wniosków w sprawach wymienionych w pkt 1 i 2;
 - 4) podania i załączniki do podań, których przedmiotem są skargi i wnioski w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, w tym również zawierające żądanie wznowienia postępowania, stwierdzenia nieważności decyzji lub jej uchylecia bądź zmiany z urzędu; nie dotyczy to pism określonych przez strony jako skargi, lecz będących w swej istocie środkami odwoławczymi składanymi w toku instancji;
 - 5) następujące czynności cywilnoprawne:
 - a) umowy sprzedaży, dzierżawy, poddzierżawy, najmu i podnajmu zawierane przez podatników, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz.U. Nr 11, poz. 50), oraz inne tego rodzaju umowy, objęte zwolnieniami na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 i 2, a także umowy sprzedaży zawierane przez podatników, o których mowa w art. 14 tej ustawy, w zakresie czynności zwolnionych od podatku,
 - b) umowy pożyczki zawierane pomiędzy osobami zaliczanymi do I grupy podatkowej w rozumieniu przepisów o podatku od spadków i darowizn - do wysokości kwoty nie podlegającej opodatkowaniu tym podatkiem,
 - c) umowy sprzedaży osobnych kwater stałych i lokali mieszkalnych, których stroną jest Wojskowa Agencja Mieszkaniowa.
2. Jeżeli nie podlegające opłacie skarbowej zaświadczenia, zezwolenia, pełnomocnictwa oraz ich odpisy zostaną użyte w sprawach innych niż wymienione w ust. 1 pkt 1-3, należy uiścić od nich opłatę skarbową.

Rozdział 2

Obowiązek uiszczenia opłaty skarbowej

Art. 4.

- 1. Obowiązek uiszczenia opłaty skarbowej ciąży na osobach fizycznych, osobach prawnych i jednostkach organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej.
- 2. Obowiązek uiszczenia opłaty ciąży solidarnie na:
 - 1) osobach lub jednostkach wymienionych w ust. 1, jeżeli składają wspólne podania i załączniki do podań albo jeżeli na ich wspólny wniosek dokonuje się czynności urzędowych lub wydaje zaświadczenia albo zezwolenia,
 - 2) stronach czynności cywilnoprawnych, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Jeżeli jedną ze stron czynności cywilnoprawnej jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej zwolniona od opłaty skarbowej, obowiązek uiszczenia opłaty ciąży solidarnie wyłącznie na pozostałych stronach tej czynności.

Art. 5.

Obowiązek uiszczenia opłaty skarbowej powstaje:

- 1) od przedmiotów opłaty określonych w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. a) - z chwilą wniesienia podania lub złożenia załącznika,
- 2) od przedmiotów opłaty określonych w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. b) - z chwilą dokonania zgłoszenia lub wystąpienia z wnioskiem o dokonanie czynności urzędowej, a jeżeli w wyniku tej czynności ma być wydany dokument - z chwilą wydania tego dokumentu,
- 3) od przedmiotów opłaty określonych w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. c) i d) - z chwilą wydania zaświadczenia lub zezwolenia,
- 4) od przedmiotów opłaty określonych w art. 1 ust. 1 pkt 2 oraz w ust. 2 - z chwilą dokonania czynności cywilnoprawnej, a w wypadku gdy płatnikami są komisanci lub nabywcy rzeczy przeznaczonych do przerobu lub odsprzedaży - z chwilą wypłacenia należności,
- 5) od przedmiotów opłaty określonych w art. 1 ust. 1 pkt 3 - z chwilą sporządzenia dokumentu,
- 6) od przedmiotów opłaty określonych w art. 1 ust. 1 pkt 4 - z chwilą uprawnienia się orzeczenia, doręczenia wyroku sądu polubownego lub zawarcia ugody.

Art. 6.

1. Nie można wydać decyzji w sprawie ustalenia wysokości opłaty skarbowej, jeżeli od końca roku, w którym powstał obowiązek jej uiszczenia, upłynęły trzy lata, a w wypadku gdy nie zgłoszono organowi podatkowemu obowiązku uiszczenia opłaty lub nie ujawniono wszystkich okoliczności mających znaczenie dla ustalenia jej wysokości - pięć lat.
2. Przedawnienie, o którym mowa w ust. 1, w zakresie decyzji dotyczących opłaty skarbowej od czynności cywilnoprawnych nie biegnie w czasie trwania umowy.
3. Jeżeli czynność cywilnoprawna nie została zgłoszona organowi podatkowemu w okresie pięciu lat od końca roku, w którym jej dokonano, a którakolwiek ze stron po upływie tego terminu powołuje się przed organami podatkowymi na okoliczność jej dokonania, termin przedawnienia prawa do ustalenia opłaty skarbowej biegnie na nowo od dnia powołania się na tę czynność.

Art. 7.

1. Opłatę skarbową od przedmiotów określonych w art. 1 ust. 1 pkt 1 i 3 wpłaca się z chwilą powstania obowiązku jej uiszczenia.
2. Opłatę skarbową od przedmiotów określonych w art. 1 ust. 1 pkt 2 i 4 oraz w ust. 2 wpłaca się w terminie czternastu dni od dnia powstania obowiązku jej uiszczenia.

nia, chyba że opłata jest pobierana przez płatnika. Płatnik jest obowiązany obliczyć i pobrać opłatę skarbową z chwilą powstania obowiązku jej uiszczenia.

3. Jeżeli czynność cywilnoprawna została dokonana za granicą, opłatę skarbową uiszcza się w terminie czternastu dni od dnia przekroczenia przez którąkolwiek ze stron czynności granicy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 8.

1. Zwalnia się od opłaty skarbowej, pod warunkiem wzajemności, państwa obce, ich przedstawicielstwa dyplomatyczne i urzędy konsularne, międzynarodowe organizacje i instytucje oraz ich oddziały i przedstawicielstwa, korzystające na podstawie ustaw, umów lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych z przywilejów i immunitetów, a także członków ich personelu i inne osoby zrównane z nimi, jeżeli nie są one obywatelami polskimi i nie mają miejsca stałego pobytu na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.
2. Zwalnia się od opłaty skarbowej określonej w art. 1 ust. 1 pkt 1 jednostki budżetowe.
3. Minister Finansów, w drodze rozporządzenia, może zwalniać całkowicie lub częściowo od opłaty skarbowej niektóre przedmioty tej opłaty lub osoby i jednostki wymienione w art. 4 ust. 1 oraz określać warunki tego zwolnienia.

Rozdział 3

Wysokość stawek opłaty skarbowej oraz podstawa jej obliczenia

Art. 9.

Stawki opłaty skarbowej nie mogą przewyższać:

- 1) od przedmiotów opłaty określonych w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. a) - od podania 15 000 zł i od załącznika do podania 1 500 zł,
- 2) od przedmiotów opłaty określonych w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. b) - 600 000 zł,
- 3) od przedmiotów opłaty określonych w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. c) - 300 000 zł, a jeżeli opłata jest pobierana od stronicy dokumentu - 9 000 zł od stronicy,
- 4) od przedmiotów opłaty określonych w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. d) - 30 000 000 zł, a jeżeli opłata jest pobierana od powierzchni - 6 000 zł od jednego m² powierzchni, a przy stawkach procentowych - 25 % podstawy obliczenia opłaty,
- 5) od przedmiotów opłaty określonych w art. 1 ust. 1 pkt 2-4 oraz w ust. 2 - 300 000 zł, a przy stawkach procentowych - 15 % podstawy obliczenia opłaty.

Art. 10.

1. Podstawę obliczenia opłaty skarbowej od czynności cywilnoprawnych i dokumentów, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 3, stanowi:
 - 1) przy umowie sprzedaży:
 - a) rzeczy ruchomych nabywanych do przerobu lub odprzedaży - cena sprzedaży,

- b) dokonywanej przez osoby zagraniczne na podstawie zezwolenia dewizowego - cena określona w tym zezwoleniu,
 - c) w pozostałych wypadkach - wartość rynkowa rzeczy lub prawa majątkowego;
- 2) przy umowie zamiany:
- a) lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość lub spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego na taki lokal lub prawo do lokalu - różnica wartości rynkowej zamienionych lokali lub praw do lokali,
 - b) w pozostałych wypadkach - wartość rynkowa rzeczy lub prawa majątkowego, od którego przypada wyższa opłata;
- 3) przy umowie komisu - przychód uzyskany przez komitenta, po potrąceniu prowizji pobranej przez komisanta;
- 4) przy umowie darowizny - wartość długów i ciężarów albo zobowiązań obciążających obdarowanego;
- 5) przy umowie dożywocia - wartość rynkowa nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego;
- 6) przy umowie o zniesienie współwłasności lub o dział spadku - wartość rynkowa rzeczy lub prawa majątkowego nabytego ponad wartość udziału we współwłasności lub w spadku;
- 7) przy umowie dzierżawy lub poddzierżawy - wartość świadczeń dzierżawcy (poddzierżawcy) ponoszonych na rzecz wydzierżawiającego za czas, na jaki umowa została zawarta;
- 8) przy umowie najmu lub podnajmu:
- a) lokalu - wartość świadczeń najemcy (podnajemcy), z wyjątkiem świadczeń za urządzenia lokalu mieszkalnego, ponoszonych na rzecz wynajmującego za czas, na jaki umowa została zawarta, nie dłużej jednak niż za okres pięciu lat, chociażby umowa została zawarta na okres dłuższy,
 - b) w pozostałych wypadkach - wartość świadczeń najemcy (podnajemcy) za czas, na jaki umowa została zawarta;
- 9) przy odpłatnym użytkowaniu - wartość świadczeń użytkownika za czas, na jaki użytkowanie zostało ustanowione;
- 10) przy umowie pożyczki - kwota lub wartość pożyczki;
- 11) przy umowie spółki:
- a) przy zawarciu umowy - wartość kapitału zakładowego (wkładów, udziałów, akcji),
 - b) przy powiększeniu kapitału zakładowego - wartość wkładów (udziałów, akcji) powiększających kapitał zakładowy,
 - c) przy dopłatach - wartość dopłat,
 - d) przy wniesieniu do spółki rzeczy lub praw majątkowych do nieodpłatnego użytkowania lub używania - wartość rynkowa tych rzeczy lub praw; roczną wartość nieodpłatnego użytkowania lub używania ustala się w wysokości 4 % wartości rynkowej rzeczy lub prawa majątkowego;

- 12) przy umowie renty - skapitalizowana wartość renty, ustalona według zasad przewidzianych w przepisach o podatku od spadków i darowizn;
 - 13) przy ustanowieniu hipoteki - kwota zabezpieczonej wierzytelności;
 - 14) od biletu lub innego dokumentu uprawniającego do przewozu (przelotu) osób, wystawionego przez przewoźnika mającego w Polsce siedzibę lub działającego przez swoje przedstawicielstwo (pełnomocnika, agenta) - kwota należności za przewóz i za inne świadczenia, do których przewoźnika się zobowiązał;
 - 15) od weksla - suma wekslowa lub kwota zobowiązania pieniężnego zabezpieczonego wekslem.
2. Wartość rynkową przedmiotu czynności cywilnoprawnej określa się na podstawie przeciętnych cen stosowanych w danej miejscowości w obrocie rzeczami tego samego rodzaju i gatunku, z uwzględnieniem ich stanu i stopnia zużycia, oraz w obrocie prawami majątkowymi tego samego rodzaju, z dnia dokonania tej czynności, bez odliczenia przejętych przez nabywcę długów i ciężarów.
 3. Jeżeli strony czynności cywilnoprawnej nie określiły wartości przedmiotu tej czynności lub wartość określona przez strony nie odpowiada, według oceny organu podatkowego, jej wartości rynkowej, organ ten wezwie strony do określenia wartości, jej podwyższenia lub obniżenia w terminie nie krótszym niż czternaście dni, podając jednocześnie wartość rynkową według własnej, wstępnej oceny. W razie nieokreślenia wartości lub podania wartości nie odpowiadającej wartości rynkowej, organ podatkowy dokona jej ustalenia z uwzględnieniem opinii biegłych. Jeżeli wartość ustalona w ten sposób przekroczy o 33 % wartość podaną przez strony, koszty opinii biegłych ponoszą solidarnie strony czynności cywilnoprawnej.
 4. Jeżeli z treści czynności cywilnoprawnych, wymienionych w ust. 1 pkt 7-9, wynika prawo żądania świadczenia, które nie może być oznaczone pod względem wielkości w chwili zawierania umowy, podstawę obliczenia opłaty ustala się w miarę wykonywania świadczeń. Organ podatkowy może jednak, za zgodą stron, przyjąć za podstawę obliczenia opłaty prawdopodobną sumę wszystkich świadczeń za czas trwania czynności.
 5. Jeżeli umowy wymienione w ust. 1 pkt 7 i 8 lit. b), pkt 9 oraz pkt 11 lit. d) zostały zawarte na czas nie określony, uważa się je za zawarte na lat 10.
 6. W razie zmiany umów wymienionych w ust. 1 pkt 7-9, podstawę obliczenia opłaty skarbowej stanowi:
 - 1) przy przedłużeniu umowy - wartość świadczeń, ustalona według zasad przewidzianych w ust. 1, 4 i 5,
 - 2) przy podwyższeniu wartości świadczeń - różnica wartości świadczeń ustalonych według zasad przewidzianych w ust. 1, 4 i 5.
 7. Zasady określone w ust. 1-3 stosuje się odpowiednio do przedmiotów opłaty skarbowej, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 4.

Art. 11.

Minister Finansów, w drodze rozporządzenia, ustala szczegółowy wykaz przedmiotów opłaty skarbowej oraz wysokość stawek opłaty od poszczególnych jej przedmiotów.

Rozdział 4

Pobór i zwrot opłaty skarbowej

Art. 12.

1. Do obliczania i pobierania opłaty skarbowej oraz do wpłacania jej na rachunek właściwego urzędu skarbowego obowiązani są jako płatnicy:
 - 1) notariusze - od dokonywanych przed nimi czynności cywilnoprawnych, ustanowienia hipoteki oraz sporządzanych przez nich dokumentów,
 - 2) przewoźnicy - od dokumentów przewozowych,
 - 3) nabywcy rzeczy - od umów sprzedaży, jeżeli nabywca kupuje te rzeczy do przerobu lub odprzedaży,
 - 4) komisanci - od umów komis.
2. Płatnicy obowiązani są uzależnić dokonanie czynności wpisu hipoteki sporządzenie dokumentu, wydanie dokumentu lub wypłacenie należności od uprzedniego uiszczenia opłaty skarbowej.
3. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) przypadki, w których zapłata opłaty skarbowej następuje znakami tej opłaty lub przez nabycie urzędowego blankietu wekslowego,
 - 2) sposób pobierania, uiszczania i zwrotu opłaty skarbowej oraz sposób prowadzenia rejestrów tych opłat.
4. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, wzory znaków opłaty skarbowej oraz urzędowych blankietów wekslowych, a także warunki ich wymiany.

Art. 13.

1. Opłata skarbową, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, podlega zwrotowi:
 - 1) od odwołania - jeżeli odwołanie to zostało w całości uwzględnione albo decyzja, której odwołanie dotyczyło, została w innym trybie w całości uchylona lub stwierdzono jej nieważność;
 - 2) od pozostałych przedmiotów tej opłaty, określonych w art. 1 ust. 1 pkt 1, jeżeli:
 - a) opłata została uiszczona nienależnie lub w wysokości wyższej od należnej,
 - b) mimo uiszczenia opłaty nie udzielono wyjaśnienia, nie dokonano czynności urzędowej lub nie wydano właściwego dokumentu;
 - 3) od przedmiotów określonych w art. 1 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz w ust. 2, jeżeli:
 - a) czynność cywilnoprawna jest nieważna lub prawomocnym orzeczeniem sądu została stwierdzona jej nieważność albo uchylone zostały skutki prawne oświadczenia woli (nieważność względna),
 - b) nie spełnił się warunek zawieszający, od którego uzależniono wykonanie czynności cywilnoprawnej,

- c) umowa spółki, w wyniku ostatecznej decyzji odmawiającej spółce wydania koncesji na podjęcie działalności gospodarczej, została rozwiązana.
2. Zwrot opłaty nie przysługuje, jeżeli strona nie przyjęła prawidłowo sporządzonego dokumentu albo jeżeli uiszczona opłata nie przekracza 100 zł.
3. Opłata skarbową nie podlega zwrotowi po upływie trzech lat licząc od końca roku, w którym opłatę uiszczono.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 14.

Traci moc ustawa z dnia 19 grudnia 1975 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. Nr 45, poz. 226).

Art. 15.

W ustawie z dnia 19 grudnia 1980 r. o zobowiązaniach podatkowych (Dz.U. Nr 27, poz. 111, z 1982 r. Nr 45, poz. 289, z 1984 r. Nr 52, poz. 268, z 1985 r. Nr 12, poz. 50 i z 1988 r. Nr 41, poz. 325) w art. 7 ust. 4 skreśla się.

Art. 16.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 marca 1989 r.